

poteguje za njeno naklonjenost celotni zunanji svet!

★

Vsak, kateri bo preletel te vrstice, bo moral priznati, da je bil slovenski kmet trpin v res hudih in najhujših časih kmečkih uporov, ko ga je moril in mu požigal Turek ter med

svetovno vojno pod tujerodno gospodovalno peto. Sedaj pa, ko živimo nad 20 let v bogati in svobodni Jugoslaviji, bi tolkli sami sebe v obraz in bi izzivali božjo pravičnost, ako bi godrnjali in tožili ter jadikovali že sedaj o hudih časih in zabavljali čez državno vodstvo, ki je in bo storilo vse, da nas obvaruje z modro zunanjo politiko vojnih zapletljajev.

Po Jugoslaviji

Občinske volitve na Hrvaškem bodo prihodnjo nedeljo, 19. majnika. Povzročile so precejšnjo razgibanost med volilci tudi v političnem oziru, čeprav je dr. Maček v svojem oklicu za občinske volitve poudaril, da volitve nimajo političnega obilježja, marveč gospodarsko in socialno. Glede na samoupraven značaj občin in njihovega delovanja na Hrvaškem v bodočnosti, je značilno dejstvo, da je banovina prevzela plačevanje in torej tudi nameščanje občinskih tajnikov in uradnikov. S tem ji je tudi zasiguran velik vpliv na de-

lovanje in gibanje občin. Kar se tiče kandidatnih list za občinske volitve, se je smela po posameznih občinah postaviti samo po ena lista Hrvatske seljačke stranke. Na to listo so tudi bili sprejeti zastopniki narodnih manjšin: Nemcev, Madžarov in Slovakov, če so pristaši srbsko-hrvatskega sporazuma. Kar se tiče tistih okrajev iz Bosne in Hercegovine, ki so bili priključeni banovini Hrvatski, so v nekaterih krajih sestavili Hrvati (pristaši HSS) skupne liste z muslimani, v drugih krajih pa gredo muslimani skupno s Srbi.

Propadanje starokatoliške cerkve

Ta cerkev ni ne stara, ker obstoji šele od l. 1870., ko so jo ustanovili nekateri oholi nemški profesorji, ne katoliška, ker ne priznava rimskega papeža za vrhovnega poglavarja cerkve. V Jugoslaviji je bila s pomočjo liberalnih, katolicizmu nenaklonjenih vlad ustanovljena kot zakonsko zatočišče ljudi, ki so iz katoliške Cerkve pobegnili radi druge žene ali drugega moža. Zato jim je ljudska govorica pridela nek značilen priimek. O razmerah, ki vladajo v tej krivoverski cerkvi, pričuje zborovanje hrvatskih starokatoličanov v Zagrebu v nedeljo, 5. maja. Na zborovanju je bilo z vso ostroostjo obsojeno delovanje starokatoliškega škofa Marka Kalodjere in njegove ožje okolice, češ da je danes iz starokatoliške cerkve nastala trgovska hiša in navadna krivoverska ločina, ker je utrechtska zveza izključila škofa Kalodjera iz zveze starokatoliških cerkva. Zborovanje je potekalo v velikem nemiru, prišlo je do pretepa med starokatoliškimi »verniki«. Ko je zastopnik oblasti napravil red, se je zborovanje nadaljevalo. Predložena je bila resolucija, v kateri se zahteva, naj posebna državna komisija izvrši strogo preiskavo o uporabi cerkvenega premoženja in zlasti tistih prispevkov, ki jih dobiva starokatoliška cerkev od države; naj se suspendira in iz službe odstrani škof Kalodjera, kakor tudi vsi člani sinodalnega sveta

in nadzornega odbora; uvede naj se komisiariat, sestojec iz predstavnikov državne oblasti in članov starokatoliške cerkve, ki naj natančno preišče delovanje in poslovanje škofa Kalodjere in njegove najožje okolice ter naj skliče cerkveni zbor. Resolucija je bila z večino sprejeta. Lepe razmere, ki vladajo v tej

Novice iz domačih krajev

Duhovniška vest. Na mesto pokojnega g. Zupaniča je prišel k Sv. Juriju ob Pesnici za provizorja g. Alojzij Ciglar, doslej prvi kaplan v Beltincih.

Žagar ob vse prste na desnici. V mariborsko bolnišnico se je zatekel 45 letni žagar Ivan Lamprecht iz Selnice ob Dravi, kateremu je odsekala cirkularka vse prste na desnici.

Na ulici smrtno zadet od kapi. Na Aleksandrovi cesti v Mariboru je smrtno zadela kap pred trgovino Bata 75 letnega upokojenega železniškega nadsprevodnika Štefana Prosenak z Aleksandrove ceste.

Tovarniški vajenec smrtno ponesrečil. V meljskem predmestju v Mariboru se je zgodila v minulem tednu med opoldanskim od-

Zoper glavobol

pomagata 1-2

ASPIRIN

tableti

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino-le „Bayer“-jev Aspirin!

Op. reg. pod 5 hr. 37592 od 22. XII. 1938.

krivoverski cerkvi! Čuditi pa se ne moremo, če pomislimo, kdo tvori to cerkev.

plačuje. Na zemljišču, ki pripada cerkveni občini, so odkrili petrolejski vrelec in njegovo izkoriščanje je prevzela cerkev sama. Sklenili so, da bodo dobiček enakomerno delili med obiskovalce cerkve. Istočasno pa so ukrenili vse potrebno, da se število članov ne more povečati, tako da bodo deleži v korist samo tistim, ki so že preden so odkrili petrolejski vrelec redno obiskovali cerkev.

Motorizirani tatovi goveje živine. — Zahodna Kanada je imela v starih časih mnogo opravka s tatovi na živino. Zdaj so se ti pojavili v vzhodnem delu dominiona, kjer so pa postali »moderni in se za svoje nečedne posele poslužujejo — avtomobilov. Tolpa živinskih roparjev pošlje na farme najprej

Presenečenju se je kmalu pridružil sram. Komisar se je začel sramovati zaradi pretiranih varnostnih ukrepov. Jezilo ga je, da je privedel s seboj toliko vojakov. Najbolj se je jezil zaradi topov. Nad rojstvo vas je prišel s tako opremo, kakor da bi moral ukrotiti in uničiti najhujše razbojnike.

Topničarji so za konjeniki postavljali topove. Strelci so skrbno premerili daljavo, poveljniki pa so pregledali granate. Vse je bilo pripravljeno. Na Klavsovo povelje se bo začelo bombardiranje.

Klavsovo srce so prevzela posebna čustva ob pogledu na domačo vas. Vse, kar je videl pred seboj, je budilo v njegovi okoreli duši stare spomine. Ta vas je bila njegova, četudi si je na vse načine prizadeval, da bi jo izbrisal iz spomina.

Slika Balte ga je vsega prevzela. V njegovo srce, v katerem je komunistični nauk zadušil vsa plemenita čustva, se je začela vračati gorkota.

Verjel je samo v teorije in simbole, a sedaj se je spet budila v njem človeška duša. Tu prebivajo njegovi rojaki, bivši prijatelji, roditelji. Hiša na levi strani vasi in gospodarska poslopja pred njo so njegova domačija. Tam se je rodil, tam je doraščal. Kaj je z očetom in materjo? Kaj je z ono malo Natašo, tako lepo in ljubeznivo, s katero se je igral v otroških letih, in ki je v njem vzbudila tisto novo čustvo, iz katerega se je razvila ljubezen?

Klavs je s silo pregnal spomine. Njegov pogled je skozi daljnogled blodil po vasi. Vse je bilo mirno. Na ulicah ni videl žive duše.

Ko je njegov pogled romal od hiše do hiše, so se v njem spet vzdramili spomini. Natašin dom je nekaj trenutkov opazoval. Morda je upal, da bo zagledal deklico, ki mu je bila tako draga.

Vojaki so začudeno opazovali svojega poveljnika. Oni niso mogli vedeti, kako spremembo je povzročil v njegovem srcu pogled na Balto. Sicer pa kdo bi mogel misliti, da je mogočni komisar Klavs Rišin iz te uboge ukrajinske vasice?

Klavs vsa leta svoje visoke službe ni posvečal važnosti svoji osebi. Po boljševiškem nazoru ni bil drugo, ko mehanični del ogromnega ustroja. Prvič po svojem begu iz Balte je znova začutil svojo človeško naravo. Pri tem je začutil tako ugodje, da se ga njegova boljševiška strogost ni mogla otresti.

Nenadoma se je zavedel, da bi moral dati povelje za topovsko streljanje. Okleval je. Svoji rojstni vasi je hotel dati še nekaj minut življenja.

Čez čas je obrnil konja. Odjezdil je k topovom. Poveljniku baterije je rekel:

»Nihče ne strelja. Tako tudi mi nismo prisiljeni k streljanju.«

Poveljnik in topničarji so ostrmeli. Takih besed niso pričakovali iz Rišinovih ust.

posestniška hči Antonija Brunčko iz Sp. Gor-tine pri Muti.

Pri zabeleževanju ur ga zadela smrt. V Sp. Kocijanu pri Kapeli so našli v obcestnem jar-ku truplo 56 letnega drevosničarja in očeta osmih nepreskrbljenih otrok Jakoba Roškar-ja, doma iz Sp. Kocijana. Imenovani je bil že nekaj let zaposlen v banovinski drevosnici na Kapeli. Ker očeta zvečer dolgo ni bilo domov, so ga šli domači iskat in so ga našli kakih 500 korakov od hiše v jarku. Skoro gotovo ga je zadela kap, ko je hotel sede v obcest-nem jarku zabeležiti v svojo knjižico delov-ne ure, ker je držal v eni roki knjižico, v drugi pa svinčnik.

18 letno dekle žrtev neprevidnosti. Pri po-sestniku Jožefu Ribiču v Savinjskem pri Maj-šperku so obhajali odhodnico domačega sina in se je zbralo več fantov ter deklet. Proti večeru je prišel v veselo družbo s službenega obhoda konjač Vincenc Gajšt, ki je imel s se-boj puško ter jo je prislomil v kot pri peči. Ko so se gostje okrog polnoči razhajali, je rekel konjač svojemu 18 letnemu bratu Lu-doviku, naj mu da puško. K Ludoviku, ki je držal orožje v roki, je pristopila 18 letna po-sestniška hči Pavla Krapše. V šali je prišla orožje za cev, ki jo je nastavila na vrat in rekla mlademu Gajštu: »Ustrelj me, če imaš korajžjo!« Fantu se niti sanjalo ni, da bi vse-bovalo orožje nabož, potegnil je za petelina ter sprožil. V sobi je nenadoma počilo in de-kle se je zgrudilo s prestreljeno žilo odvod-nico na vratu in ji ni bilo več pomoči. Ta žalostni primer zopet kliče oblast, naj strogo postopa z neprevidneži!

Slepec in njegova vodnica utonila v potoku. V Cigonci pri Slov. Bistrici je živel 52 letni oslepi berač Alojzij Lah. Slepca je vodila pri beračenju njegova 65 letna mačeha Ma-rija Lah. Le od časa do časa sta prihajala domov. V zadnjem času sta se napotila v temni noči in v dežju iz Sp. Ložnice proti domu, kamor pa nista prispela in je zmanj-kala za njima vsaka sled. Našel je slepca po-sestnik Ferdinand Kobula v močno narasli Ložnici pri Jeričevem jezu utopljenega, nje-gove mačeha pa še niso izsledili. Ljudje so prepričani, da sta zašla v noči oba v narasli potok ter utonila.

Ubit od električnega toka. V Slov. Bistrici je bil zaposlen na novi zgradbi 25 letni Štefan

V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otokom jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda mlo de-luje in zanesljivo odvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučin-kovito.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

Pongračič, ki je delal na električni napeljavi. Naenkrat pa se je dotaknil žice z visoko na-petostjo in obvisel na njej. Preden so uteg-nili tok odklopiti, je bil Pongračič pri hudih opeklinah na rokah že tudi mrtev.

Po neprevidnosti ob življenju. V okolici Poljčan je ležal radi jetičnosti že dalje časa 47 letni posestnik Franc Stupan iz Levič. Zadnje dni ga je obiskal znanec Jožef Rober iz sosednje vasi. Med pogovorom je izrazil hudo bolni Stupan, da bi rad prodal starejšo lovsko puško, katero hrani v omari za oble-ko. Bolnik se je dvignil iz postelje in se je podal k omari po puško. Orožje pa se je radi neprevidnega ravnanja sprožilo in nabož je zadel nesrečnega od spodaj v obraz. Radi pre-hudega obstrala je Stupan umrl v par urah.

Ponesrečil pri padcu iz avtomobila. Hotel-ski uslužbenec Ivan Koprivc iz Vranskega je padel med vožnjo iz drvečnega avtomobila in je dobil hude notranje poškodbe. V nezavest-nem stanju je bil oddan v celjsko bolnišnico.

Nesreča v gozdu. Jožef Hrastnik, 45 letni preužitkar od Sv. Petra pri Laškem, je podi-ral v gozdu bukev. Drevo je padlo nanj in mu zlomilo levo nogo. Hrastnika so oddali v celjsko bolnišnico.

Splavar utonil v Savi. 40 letni splavar Ma-tija Remšak iz Šmartnega ob Dreti je utonil v Savi blizu Blance pri Stari Gradiški. Splav-j je zadel radi močno narasle Save ob vlačilno ladjo. Sunek je bil tako hud, da je odtrgal od splava zadnji del. Splavar Remšak in trgo-vec Slapnik sta padla v Savo. Slapnik se je rešil, Remšaka so pa savski valovi odnesli. Smrtno ponesrečen je bil eden najboljših sa-vinjskih splavarjev.

Po naključju povzročena smrtna nesreča. Na Raki pri Krškem so popravljali ogrodje zvonika župne cerkve, da bi lahko namestili na novo preliti zvon. Eden od delavcev, ki so bili zaposleni v zvoniku z žaganjem in pre-urejanjem, je nehote vrgel skozi lino kos lesa, ki je po naključju padel na glavo spo-daj idočemu ključavničarju F. Naratu. Iz vi-šine prileteli leseni kos je prebil Naratu s tako silo lobanjo, da je obležal pri priči mrtev.

Izlet organizacij JRZ in mlade JRZ iz Ma-ribora k Sv. Križu. Za prvo nedeljo po bin-koštih, dne 19. maja, priredijo mestna orga-nizacija JRZ in okoliške pešizlet k Sv. Križu nad Mariborom, kjer se vrši tabor, oziroma zborovanje obmejnih Slovencev na prostoru pred cerkvijo, oziroma šolo. Na zborovanju bodo govorili bivši narodni poslanci Gajšek, Špindler, Žebot in drugi. Obenem bo imela krajevna organizacija pri Sv. Križu nad Ma-riborom svoj občni zbor. Zborovanje se bo

začelo takoj po rani sv. maši okoli pol osmih. Udeleženci, oziroma izletniki iz Maribora se zbirajo pred Tiskarno sv. Cirila in odidejo toč-no ob šestih preko Sv. Urbana k Sv. Kri-žu. Naši pristaši iz Kozjaka in mariborske okolice so naprošeni, da se v velikem številu udeležijo te narodne prireditve na našem ob-mejnem Kozjaku. Posebno vabimo člane mla-dinske JRZ, da se pridružijo izletu k Sv. Križu!

Slovesna blagoslovitev in otvoritev velike nove pohorske ceste. Mariborski okrajni cest-ni odbor je s pomočjo banske uprave dogra-dil moderno zidano cesto iz Hoč po strminah Pohorja na južni strani do cerkvice sv. Are-ha, oziroma Ruske koče. Cesto so gradili nad deset let, ker okrajni cestni odbor ni mogel naenkrat dobiti dovolj denarnih sredstev na razpolago. Cesta se vzpenja po sončni južni strani zelenega Pohorja ter je ena najlepših cest v Sloveniji. Dolga je okoli 15 km ter je sijajno izpeljana čisto do vrha Pohorja. Blag-oslovitev in otvoritev te važne nove promet-ne žile bo 4. avgusta predpoldne. Blagoslo-vilne obrede bo izvršil sam prevz. g. škof dr. I. Tomažič. Uradno pa bo proglasil cesto za odprto g. ban dr. Marko Natlačen. Pri cerkvi sv. Areha bo služba božja, nato pa narodna veselica. Vabimo že sedaj društva, občine in korporacije v Mariboru in bližnji okolici, da se 4. avgusta udeležijo te pomemb-ne slovesnosti in ta dan ne prirejajo kakih večjih prireditev. Iz Maribora bodo vozili av-tobusi. Poudarjamo, da se pripravlja načrt za nadaljevanje te ceste proti Šmartnu na Pohorju na eni strani in po vrhovih Pohorja na drugi strani proti Mislinjski dolini.

Odkritje spomenika radgonskim žrtvam. Dne 2. junija bodo odkrili v obmejni Gornji Radgoni slovesno spomenik radgonskim žrt-vam in Maistrovim borcem. Dela bodo kon-čana 26. maja, ko bo po pozni sv. maši sveča-no vzdana spominska listina, ki vsebuje vse zgodovinske podatke od maja 1918 do današ-njega dne. Spomenik bo nosil kratak napis: »1918 — Žrtvam in borcem — 1919.« Doslej so nabrali za spomenik 50.164 din. V tej vsoti je vsebovan tudi prispevek gornjeradgonske občine v znesku 21.000 din. Kritje odprtih računov izkazuje še primanjkljaj 30.000 din. Radi čim večje udeležbe pri odkritju sloves-nosti je zaprošena četrtinska voznina. Vsa društva in organizacije, ki so prejele doslej tozadevna vabila, se naprošajo, da vrnejo pri-javne pole s točnimi podatki najpozneje do 26. maja na naslov: Pripravljalni odbor za postavitev spomenika radgonskim žrtvam in Maistrovim borcem v Gornji Radgoni.

Rdečkast dež. Med zadnjim deževjem so doživeli v Črnomlju na Kranjskem, da je iz-

Klavs je opazil začudenje na njihovih obrazih, a se ni zmenil zanj.

*

Fedor se je čudil ravnanju konjenice. Ni mogel raz-umeti, zakaj se je vojska ustavila in ne strelja. Šele čez čas je doumel, da se konjeniki ne bodo spuščali v bitko. O tem so ga prepričale topovske cevi, ki so zijale proti Balti in čakale na to, da bodo bruhale ogenj na vas ter uničevale borne koče.

Njegovo srce se je stisnilo ob misli, da bo toliko nedolžnih našlo smrt med ruševinami in v plamenu. In vsega gorja bo on kriv. Klica na vstajo sicer ni on izustil prvi, a je bil posledica njegovega spora z rdečimi de-lavci. Sicer pa je že prej pripravljaj pot upor. On je napravil sporazum s sosednimi vasi o skupni vstaji. Ta sporazum je žal brezuspešen.

Glavo je sklonil in obraz skril v dlani. Vsa njegova notranjost se je stiskala od boli.

Čez nekaj časa je začutil roko na svoji rami. Dvignil je glavo in zagledal očeta poleg sebe.

Starec ga je sočutno gledal. S tresočim glasom mu je rekel:

»Fedor, ničesar si ne očitaj! Tvoja vest je lahko mirna. Sosedne vasi so snedle dano obljubo in v tem je vsa nesreča. Za svojo nezvestobo bodo pred Bogom težko odgovarjale. Kar se nas tiče, nam samo eno preostane: da junaško umrjemo.«

Sin je hvaležno pogledal očeta. Čez čas mu je rekel:

»Oče, še eno upanje imam.«

»Kako upanje?« se je začudil oče.

Tudi ostali so postali pozorni. Zgrnili so se okrog Fedorja in vprašujoče strmeli vanj.

Fedor je počasi spregovoril:

»Rdeči so se ustavili in ne streljajo. Gotovo čakajo na to, da bi kateri izmed nas prišel k njim z izjavo, da se predamo.«

Možje so debelo pogledali. Od presenečenja niso našli besed. Naposled se je oglašil eden izmed njih:

»Vseeno je, ali se predamo ali ne; rdeči nas bodo postreljali ko pse.«

Tovariši so mu mrmraje pritrdili. Fedor je počakal, da so se pomirili, potem pa je rekel:

»To ni gotovo. Če bi nas hoteli brez nadaljnega uničiti, se ne bi obotavljali, ampak bi nas bili napadli. Sklenil sem, da bom šel k njim in jim rekel: »Jaz sem vodja. Vse se je zgodilo po moji krivdi, zato samo mene kaznujte! Če mora kdo umreti, mene ustrelite! Samo mene, ker drugi niso nič zakrivali.« Upam, da bodo rdeči s tem zadovoljni in bodo vsi prizanesli.«

Aleksei je zaječal, prijel sina za roko in ga z grozo v obeh pogledal.

Fedor se mu je žalostno nasmehnil in ga vprašal:

»Oče, ali ne odobravaš mojega sklepa?«

(Dalje sledi)

izvidnike, ki si ogledajo razna naselja in položaj. Potem se vrnejo, poro-čajo »štabu« o ugotovit-vah, nakar se v varstvu teme poda kolona tovor-nih avtomobilov na lov. Po polnoči se lopovi ti-ho prikradejo k stajam, odklenejo živino in jo vtovarjajo na avtomobi-le. V mnogih primerih pobijejo živino na licu mesta, kožo in glavo pu-ste, ostalo pa odnese s seboj v avto. Primeri se, da takšna tolovajska družba v eni sami noči pospravi 10 glav provo-rstne živine. Kanadska vlada je nanje poslala posebne oddelke varnost-nih organov.

Neki perzijski razkoš-než je vse življenje zbira-l porcelanaste anjele. — Nekoč ga je prišla strast in se je s slastjo vrgel na uničevanje te zbirke.

Vojnih dogodkov ne morete zasledovati brez zemljevida!

Izšla je zopet karta Evrope za 6 din. — Naročite jo v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila Maribor—Ptuj!

nenadil ljudi rdeč dež, ki je pri nas redka prikazen. Dež je bil kalnordeč in umazan. Ljudje, na katere je padal ta dež, so imeli zamazane klobuke in obleko. Tudi voda po vodnjakih je zgledala, kakor bi bila pomešana z rdečkasto ilovico. Ljudje so koj prekrstili ta dež v »krvavega«, ki oznanja vojno. Omenjena deževna prikazen pa se da prav naravno razložiti in takle rdečkast dež ni nič kaj redkega za druge pokrajine. Oblaki, katere priženejo vetrovi iz afriške Sahare in drugih puščavskih predelov, nosijo s seboj najdrobnejše drobce prahu. Ako se vlije iz takih puščavskih oblakov dež, se strnejo v posameznih kapljicah tudi delci prahu in tak dež ima isto barvo kakor v oblakih se nahajajoči drobci prahu.

S sekuro ga je hudo poškodoval, ker ni hotel plačati najemnine. V Tuncovcu pri Rogaški Slatini je dne 6. maja posestnik Plemenitaš Franc

udaril z ostrino sekire z vso silo svojega najemnika Berghaus Ignaca, 38 letnega mesarskega pomočnika. Sekira se je globoko zarila v hrbet preko ledvic. Hudo poškodovanega so še isto noč z avtomobilom prepeljali v celjsko bolnišnico. Ozadje tega dejanja je bilo: Plemenitaš je lani začasno vzel pod streho Berghausa. Berghaus ni hotel plačevati najemnine niti ni hotel na odpoved gospodarjevo zapustiti stanovanja.

Obsojen radi uboja. Dne 8. decembra 1939 je bil v neki krčmi v Kamnici pri Mariboru med pivci delavec Ivan Sedih, ki je objel 26 letnega Antona Gostinčiča s Košakov. Radi objema je skočil Gostinčič kvišku in je začel psovati Sedih. Ker je grozil pretep, so drugi izrinili oba iz gostilne. Na cesti je Gostinčič s kamnom razbil Sedihu glavo in je ta v bolnišnici umrl na Silvestrovo. Gostinčič je bil v minulem tednu obsojen v Mariboru po priznanju na dve leti in šest mesecev strogega zapor.

Požari

Otroci so zanetili ogenj v Hočah pri Mariboru v drvarnici Alojza Vernika. Zgoreli so še svi-njaki in znaša škoda nad 5000 din.

V Orehovi vasi pri Slivnici je pogorela 15.000 din vredna mizarska delavnica Ivanu Rudolfu.

Večerni požar je vpepal v Radvanju pri Mariboru domačijo posestniku Francu Grajfu. Gasilci so preprečili, da se ni ogenj razširil na sosedna poslopja.

Po svetu

Sprememba in povišanja v vodstvu sovjetske vojske. Dolgoletni komisar za sovjetsko vojsko ali vojni minister maršal Kliment Vorosilov je bil razrešen svoje dosedanje službe in je bil imenovan za podpredsednika sveta ljudskih komisarjev. Ta sprememba je bila izvršena, ker je dokazal Vorosilov svojo nesposobnost v začetku vojne s Finsko ter je osramotil sovjetsko armado pred svetom. Na Vorosilovo mesto je bil postavljen za maršala imenovani general Timošenko, ki je po rodu Ukrajinec in je na Finskem prebil Mannerheimovo črto ter pripomogel Rusiji do zmagovitega miru s Finci. — S Timošenkom sta bila povišana v maršala armadna generala Koljuk in Sapošnikov. Rusija je tudi zopet uveljavila čin admirala.

Anglež — papež. Na papeškem prestolu v Rimu je sedel samo en papež, ki je bil angleškega pokolenja. To je papež Hadrian IV., ki je vladal katoliški Cerkev od leta 1154. do leta 1159. Pisal se je Nikolaj Breakspear ter je bil rojen v Angliji. Njegovi starši so bili tako ubožni, da je kot otrok komaj utekel

beračenju. Ko je odrasel detinski dobi, je odšel v Francijo, kjer je stopil v samostan. Kot samostanski opat je prišel v Rim ter bil od papeža Evgena III. radi svojih velikih sposobnosti posvečen za škofa in imenovan za kardinala. Papež ga je poslal kot svojega legata v Skandinavijo, da uredi cerkvene razmere. Na Norveškem je v mestu Trondhjemu, ki se je toliko imenovalo v sedanji vojni na Norveškem, tamošnjega škofa postavil za nadškofa ter mu podredil škofo v znanih mestih Oslo, Hamar, Bergen, Stavanger itd. Po svojem povratku s severa v Rim je bil soglasno izvoljen za papeža. Ob tej priliki je rekel: »Papežev prestol je obraščen s trnjem in papežev plašč je tako težak, da se pod njim skoro zruši tudi najmočnejši.« Sam je preizkusil resnico teh besed med svojim papeževanjem, ki je sicer bilo kratkotrajno, pa polno težav in boj. Hadrian je odločno branil pravice in svobodo katoliške Cerkve osobito v borbi z nemškim cesarjem Friderikom Rdečebračcem, katerega je leta 1155. v cerkvi sv. Petra kronal za cesarja, kateri pa je

Kratke tedenske novice

Jugoslovansko gospodarsko zastopstvo, ki se je mudilo dalje časa v Moskvi, se je vrnilo v Beograd 15. maja. Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Rusijo je bila podpisana 11. maja. Obseg trgovinskega prometa med obema državama je določen za leta 1940 in 1941 na 176 milijonov din, vendar pa se zamore ta vsota po potrebi povečati.

Naredba o štednji v živili je že objavljena v »Službenih novinah« in predvideva dva brezmesna dneva, in sicer v torek in petek. Uredba stopi v veljavo 16. maja.

Izreden porast naklade je doseglo radi strogo nepristranskega poročanja o vojnih dogodkih vatikansko glasilo »Osservatore Romano«. Pred to vojno je izhajal ta dnevnik v 15.000 izvodih. Sedaj je narasel na 170.000 izvodov, od katerih se proda v Italiji 130.000 izvodov. Ljudje v Italiji se za posamezne številke kar trgajo.

Radi neuspehov Angležev na Norveškem in vojnih dogodkov na zapadu je dobila Anglija vlado narodne sloge. Chamberlain je odstopil, ostal pa je še naprej v vladi kot predsednik tajnega sveta. Novi predsednik je mornariški minister Churchill. V novi vladi so zastopani tudi liberalci in delavska stranka.

Angleško vojno ministrstvo je prepredlo vso Anglijo s posebnimi motoriziranimi oddelki, ki so opremljeni z majhnimi in hitrimi tanki in s posebnimi strojnimi. Ta motorizacija je pripravljena proti nemškimi padalcem, če bi se hoteli spuščati s padobranci na tla na Angleškem.

Angleži so zasedli začasno veliki otok na severu Islandije, da bi se ga ne polastili Nemci in ga uporabljali kot napadalno oporišče proti Angliji. Islandija pripada Danski.

Angleške čete so se izkrcale na dveh otokih Holandske Indije v Aziji sporazumno s holandsko vlado, da se preprečijo morebitni nemški poskusi za organiziranje nemirov, zlasti v petrolejskih čistilnicah na otokih Curacao in Aruba.

Vlada narodne sloge je bila sestavljena v Franciji pod prejšnjim ministrskim predsednikom Reynaudom. V novi vladi sodelujejo vse stranke.

Anglija in Francija sta naročili pred nekaj dnevi v Zedinjenih državah 2000 vojaških letal najnovejšega tipa. Ta letala so bila prvotno naročena za ameriško vojsko in mornarico, vendar je ameriško letalsko ministrstvo dalo prednost angleškemu in francoskemu naročilu.

Tudi Romunija je dobila novo vlado narodne sloge pod prejšnjim ministrskim predsednikom Tatarescom. Nova Tatarescova vlada je malo izpremenjena. Gafencu je ostal še nadalje zunanji minister.

Madžarska je mobilizirala sedem letnikov. Zaravovala je svoje meje proti Slovaški, Romuniji in nam.

Norveško zlato je v Londonu. Bilo ga je za 400 milijonov norveških kron. Prepeljano je bilo tja na neki angleški ladji.

Na Kitajskem se je začela doslej največja bitka med Kitajci in Japonci v pokrajini Hupej. Japonska armada se udeležuje te bitke s 150.000 vojak, 200 letali in 400 tanki.

Vojna tehnika v živalskem svetu. Streljanje ni stvar, s katero bi se mogel ponašati samo človek. To bojno metodo pozna tudi majhna avstralska riba, takozvana »strelece«, in jo uporablja, da pride do plena. Ta riba zna izstreljevati vodne kaplje. Ko zagleda svojo žrtev, žuželko na kakšni vodni rastlini, izpljune nanjo z veliko točnostjo kapljo vode. Učinek je za žrtev uničujoč. Voda žuželki tako obteži krila, da pače pri poskusu, da bi vzletela, v vodo in jo riba takoj požre. Tudi vojno s strupenimi plini poznajo živali. Neki hrošč, ki ima značilno ime »bombardier«, si s takšnim plinom preskrbuje hrano. V svojih žlezah proizvaja neko strupeno kislino. Pri napadu požene oblak te kisl-

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov

»Ali moja hči kaj ve o tem, da vam je po volji?«
»Če ni slepa, mora vsaj kaj slutiti. Toda bojim se, da ji ni Bog ve kaj zame.«
»Tega ne verjamem. Vedno jo veseli, kadar pridete, in vas hvali.«
Ta hip so se odprle duri in prihitela je Trezika. Že na pragu je dejala s svojim vedrim glasom:
»Oprostite, gospod doktor! Šele zdaj sem izvedela, da ste pri nas. Ko bi bila vedela, da pridete, bi ne bila šla zdoma.«
»Ali gospodična! Malo pa morate še iz hiše tudi. Pa še dobro delo ste storili, ko ste šli žalostne tolažit,« je odgovoril zdravnik prijazno.
»Kdo pa vam je pravil? Ah, mati... Kajne, materi se je na bolje obrnilo?«
»Zelo sem zadovoljen. Kmalu me ne bo več treba.«
»Ali že smejo malo povojenega mesa jesti? Radi bi ga že; bi bolj k moči prišli.«
»Trezika, zdaj se ne brigaj zame,« jo je opomnila gospa; »idi in skuhaj kave! Gospod doktor naju bo počastil in bo z nama jedel.«

3

»To je lepo, gospod doktor; kar koj grem.«

»Ne, ne,« je branil zdravnik; »se še prav nič ne mudi. Zdaj je še prezgodaj za jed. Usedite se k nama in nama kaj povejte, gospodična Dobrovnik!«

»Gospod doktor, nikar ne rekajte zmeraj, gospodična Dobrovnik! To je tako gosposko in prisiljeno.«

»Kako naj drugače rečem? Ali rajši čujete: gospodična Terezija?«

»Hihhihi, tako mi še živa duša ni rekla. Recite: gospodična Trezika,« še ljubše pa mi je, če, gospodično, izpustite!«

»O, samo Trezika mislite? To mi je pa skoraj premalo; utegnili bi se mi zgoditi, da bi kdaj rekli: ljuba Trezika.«

Poredno se je nasmehnil. Dekletu je udarila kri v glavo, toda naglo se je zbrala in mu zagrozila s prstom ter ga začela za norce kregati:

»Vi-vi-vi, gospod doktor! Vsa dekleta imate za norca in, če vam katera na limanice sede, se ji smejite.«

»Gospodična Trezika, vi ste mnogo prepametni in preveč vas spoštujem, da bi si z vami upal uganjati norce.«

Dekle je zopet zardelo. Vprašujoče mu je pogledala v oči, potem je stopila k oknu in se zagledala ven, kakor da je zunaj Bog ve kaj. Bila je postavno dekle, svetlosiva nedelna obleka s črtami belim predpasnikom ji je

kmalu začel oblastno posegati v območje papeštva in njegovih pravic. V tej borbi je Hadrian IV. umrl ter bil pokopan v grobnici iz rdečega mramora. Ko so leta 1607. njegov grob odprli, so našli njegovo telo popolnoma

ohranjeno. Sedaj se trudijo angleški katoliki, da bi bila krsta z ostanki edinega angleškega papeža prepeljana v Anglijo ter pokopana v njegovem rojstnem kraju Langley-u.

Ljudstvo ob severni meji za svojo čast

Neki Ignac Koprivec je napisal knjigo z naslovom »Kmetje včeraj in danes«. Učitelj švajger Zmago pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah je knjigi napisal uvod. Tiskala jo je Učiteljska tiskarna v Ljubljani, stroške za tisk pa je prevzela Glavna hranilnica pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Kaj je na tej knjigi posebnega, da tako natančno navajamo ime pisatelja, uvodničarja, tiskarne in založnice? Žal nič lepega. Njena posebnost je zelo žalostne vrste. Knjiga je v svojem jedru umazan napad na čast slovenskega ljudstva v Slovenskih goricah in Prlekiji. »Slovenec« je dne 10. maja pravilno označil njeno vsebino z besedami, naslovljenimi na prebivalce Slovenskih goric in Prlekije: »Od sramu bi morali zakriti svoj obraz, če bi bilo resnično, kar je o vas v tej knjigi napisano. Kdor vas ne pozna, pa bere to knjigo, bi si moral reči: 'To je telesno, duševno in moral-

no pokvarjen narod!'« — Ne bomo ponavljali stavkov, s katerimi bi skušali dokazati opravičenost gornje sodbe o tej knjigi. To je storil obširno »Slovenec« v isti številki. Ugotavljamo samo to:

1. Ne zanima nas, kaj je pisec te knjige. Čudno pa se nam zdi, da je uvod napisal učitelj in da je knjigo natisnila Učiteljska tiskarna. Učiteljstvo je po svojem poklicu vzgojni činitelj ljudstva. Toda odločno moramo naglasiti, da knjiga ni niti najmanj vzgojna in niti najmanj kulturna. S knjigo se torej zlorablja ime učiteljskega poklica in škoduje tudi ugledu učiteljstva.

2. Blatenje ljudske časti nikdar ni opravičljivo. V časih pa, v katerih živimo sedaj, je dvakrat obsodbe vredno. Kje je tu ozir na naš narodni in državotvorni ugled? Pisec se pač ni zavedal besed: »Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.« Toda česar se ni zave-

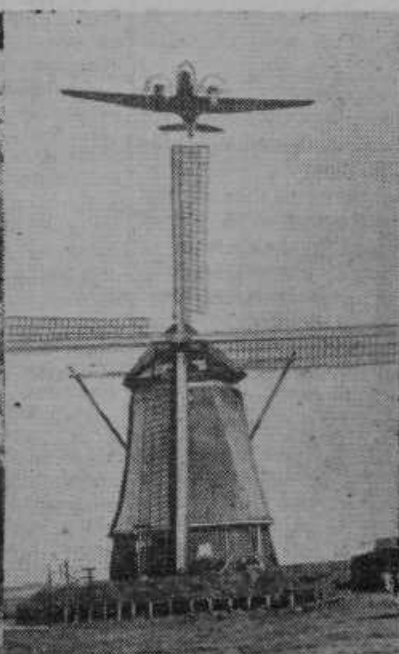
dal pisec, tega se zaveda ljudstvo, katerega je oblatil. Za ogorčenim protestom bivše SLS pri Sv. Lenartu dne 5. maja t. l. zoper ta nizkotni napad so se na Binkoštni ponedeljek spontano oglasile vse Slovenske gorice in vsa Prlekija. Ta dan so pristaši bivše SLS na zborovanjih v 33 različnih farah, od Št. Ilja v Slov. goricah pa doli do Središča ob Dravi, odločno protestirali proti pisanju te knjige. Protestirali so zoper njene laži iz moralnih, nacionalnih in državljanskih nagibov. Tako je sodilo in obsodilo knjigo ljudstvo samo.

3. Mislimo, da zadeva s tem ne more biti končana. V naši državi imamo zakone v obrambo časti in dobrega imena za poedince. Ako te kdo oblati na tvoji časti in ga greš tožiti, bo obsojen. Zakon po pravici ščiti tvoj ugled in tvojo čast. In vendar blatenje časti v takih primerih škoduje samo enemu, samo poedincu. Kaj pa naj rečemo, če se jemlje dobro ime kar vsemu ljudstvu določene pokrajine? Ali naj to ostane nekaznovano?

Zato pozivamo bansko upravo, da zaščiti dobro ime ljudstva ob severni meji in knjigo zapleni! To je soglasna zahteva Prlekije in Slovenskih goric. Ljudstvo, ki je dalo Slovencem može, kakor Murko, Miklošič, kardinal Misija, škof Tomažič in naš voditelj dr. Korošec, si ne dovoli na tak način jemati časti.

Pomlad na Holandskem. Na sliki vidimo cvetoče hijacinte v bližini znanega mesta Haag

Značilni holandski mlín na veter. Nad mlínom vidimo holandsko opazovalno letalo

Slika nam kaže holandskega ribiča, ki se je vrnil s celonočnega lova na morju zopet domov

Posnetek žene voditelja Indijcev Gandhija, ko zapušča avtomobil na agitacijskem potovanju

bila kakor ulita. Ni bila kaka posebna lepota, toda njene svetlomodne oči, njeni temnorjavi gosti lasje so dajali obrazu neko neizrekljivo mikavnost. Bila je nekoliko blede, videz pa ji je bil še tako mladikast, da bi ji bil prisodil kvečjemu trideset let, čeprav jih je že izpolnila pet in trideset.

Ker je beseda zastala, jo je povzela gospa in opomnila hčer:

»Tak povej no! Kaj je pri Končniku novega? Kako je Tilki?«

»Moj Bog,« je vzdihnila Trezika in se obrnila od okna, »tam je križ! Zdaj je otroka krstil.«

»Hvala Bogu! Ali sta se pobotala z župnikom?«

»Kaj še! Saj niso župnik krščevali, Končnik sam ga je krstil.«

»Ali se je otroku kaj pripetilo? Kaj mu je? Ali je kaj nevarnega?« je zdravnik hlastno vprašal in že vstal.

»Ne, ne, gospod doktor; kar ostanite! Otrok je živ in zdrav. Brez sile ga je krstil, iz gole mogočnosti. Rekli so, krsti on prav tako lahko kakor župnik in če je enkrat krščen, je krščen, noben človek ne sme biti dvakrat krščen, to bo menda župnik tudi vedel; prav župniku na mrz, je rekel, bo krstil otroka.«

»Za božjo voljo, saj tak krst ni veljaven,« se je oglašala gospa.

»Veljaven bo že, če je vse prav naredil,« je menil zdravnik; »vprašanje pa je, kaj bo cerkvena in posvetna gosposka na to rekla.«

»Sinoči je bil žandarm pri Končniku in je vpraševal po podatkih za otroka,« je dekle dalje pripovedovalo; »Končnika je to strahovito razkurilo, ker je mislil, da so žandarma župnik poslali. V tej jezi je krstil otroka.«

»Kaj pa pravi Tilka?«

»Da, mati, to je najbolj čudno. Tilka se ne joče več in le prav malo govori. Očitno pa je, da jo je vse to hudo zadelo. Enkrat ji je ušla beseda, da bi rada umrla, ko bi bil otrok prav krščen. Bojim se, da bo še resno zbolela — bolj slaba je itak od poroda sem.«

»Tu bo treba pomagati, saj se to ne more dalje tako vleči. Stopil bom h Končniku in mu pošteno obral leve vite,« je rekel zdravnik odločno.

»Nikar, nikar, gospod doktor!« mu je branila Trezika; »ne hodite mu blizu, prosim vas. Prav vzroji bo, opravili pa ne boste nič, še kaj hudega se vam lahko pripeti.«

»Ali se bojite zame?«

»Res, bojim se. Končniku ni dobro hoditi na pot; ima tudi še zmeraj take, ki bodo na njegov kraj stregli. Zares bi se mi smilili, če bi si za svojo dobroto kaj hudega učakali.«

»Na, na, tako nevarno pa tudi ne bo... Nekaj se

ne na žrtev in kislina to tako poškoduje, da se ne more več premakniti. Konec najde v hroščevem želodcu.

Francova armada je izgubila 70.000 mož. General Milan Astray, ki vodi seznam žrtev iz španske državljanske vojske, je povedal nekaj podatkov o izgubah španske armade v tej vojski. To je prva uradna ugotovitev, ki obsega vso Frankovo armado med državljansko vojsko brez ozira na nasprotnikove izgube. Po tej ugotovitvi je padlo vojakov in pristašev prostovoljnih čet okrog 70 tisoč, a 353 tisoč jih je bilo ranjenih. V lazarete je prišlo vsega skupaj 765 tisoč ranjencev in bolnikov. — Povprečno pride na 7 ranjencev 1 mrtvec in na 6 ranjencev 1 pohabljenec. Zla-